

Aino-Kaisa Pekonen vas ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansaneläkkeen korottamiseen (250 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Eläkepolitiikan tulee edistää eläkeläisten tasa-arvoa, taata kaikille eläkeläisille riittävä toimeentulo ja turvata eläkejärjestelmän toimivuus nyt ja tulevaisuudessa. Tällä hetkellä iso osa Suomen noin 1,5 miljoonasta eläkeläisestä sinnittelee tulojen riittävyyden kanssa. Melkein kaksi kolmasosaa heistä saa eläkettä alle 1 500 euroa kuussa, ja noin 340 000 eläkeläisen kuukausieläke on alle 1 000 euroa. Reilut 100 000 eläkeläistä on pelkän kansaneläkkeen varassa, ja yli kolmannes eläkeläisistä saa pienen työeläkkeen lisäksi kansaneläkettä.

Yksi keskeinen tekijä eläkeläisten toimeentulovaikeuksien taustalla on, että kansaneläkkeen kehitys ei ole pysynyt yleisen palkka- ja hintatason nousun mukana. Jotta kansaneläkkeen ostovoima olisi samalla tasolla kuin 1990-luvun alussa, tulisi sen olla vähintään 200 euroa kuukaudessa nykytasoa suurempi. Sipilän hallituksen vuoden 2017 alusta toimeenpanneen 0,85 prosentin leikkauksen jälkeen kansaneläke oli 628,25 euroa kuukaudessa yksineläjälle ja 557,79 euroa kuukaudessa parisuhteessa elävälle.

Vuonna 2018 kansaneläkkeen täysi määrä on 628,85 euroa kuukaudessa. Avio- tai avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevalle määrä on 557,79 euroa (vuoden 2018 tasossa). Kansaneläkkeensaajien asema heikkenee jälleen, kun hallitus aikoo jättää normaalit kansaneläkeindeksin mukaiset korotukset tekemättä vuonna 2019.

Niille, joiden työ- ja kansaneläke jää erittäin pieneksi, takaa valtio kuukausittaisen vähimmäiseläkkeen. Sipilän hallitus leikkasi tästä niin sanotusta takuueläkkeestä vuoden 2017 alussa yli 7,5 euroa. Tällä hetkellä täysimääräinen takuueläke on 775,27 euroa/kk (TKL 703/2010 8 § 1 mom.). Vuoden 2019 talousarviossa takuueläkettä esitetään korotettavaksi 9 eurolla kuukaudessa. Takuueläkkeen korottamiseen hallitus käyttää 9,6 miljoonaa euroa vuonna 2019, mikä on olematon korjausliike siihen nähden, että hallitus tulee sekä leikanneeksi että jäädyttäneeksi yli 300 miljoonan euron verran kansaneläkeindeksillä korotettavia pienimpiä etuuksia vuosina 2016—2019.

Kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksijäädytys 2016—2019 merkitsi eläkkeisiin yli 300 milj. euron leikkausta (eduskunnan tietopalvelun laskelma 4/2018). Hallitus antoi etuuksien tason laskea poikkeuksellisesti indeksin painuttua miinukselle vuonna 2016. Hallitus jäädytti kansaneläkeindeksin pysyvistä lainsäädännöstä poiketen vuoden 2017 tasolle. Vuonna 2017 hallitus leikkasi kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia 0,85 prosentilla. Vuonna 2018 hallitus jäädytti indeksin vuoden 2017 alennetulle tasolle. Päätöksestä johtui n. 0,9 %:n leikkaus etuuksiin.

Talousarvioaloite TAA 462/2018 vp

Indeksitarkistuksia koskeva muutos on tarkoitettu pysyväksi, eikä sitä kompensoitaisi seuraavissa kansaneläkeindeksin tarkistuksissa. Näin etuudet jäävät jatkossakin tälle matalammalle tasolle.

Kuluvana vuonna (2018) normaali indeksitarkistus olisi ollut vuoden alussa noin 0,7 prosenttia. Hallituksen indeksileikkaus on muuttunut jo noin 2,0 prosentin leikkaukseksi, kun leikattua etuutta tai päivärahaa verrataan siihen rahamäärään, joka olisi tullut maksuun ilman näitä leikkauksia ja jäädytyksiä.

Vasemmistoliiton mielestä sekä kansaneläkkeen että takuueläkkeen tasoa tulee korottaa tuntuvasti pienituloisten eläkeläisten aseman parantamiseksi. Välittömänä toimenpiteenä esitämme kansaneläkettä nostettavaksi 25 eurolla kuukaudessa jo ensi vuodesta alkaen ja takuueläkettä 50 eurolla kuukaudessa. Vastaavan suuruinen korotus kansaneläkkeisiin tulee tehdä vuoden 2020 valtion talousarviossa, jotta kansaneläkkeiden ostovoima saadaan nostettua vuoden 1990 alun tasolle tulevalla vaalikaudella. Parisuhteessa elävän kansaneläkkeen tulee olla samalla tasolla kuin yksinasuvan. Lisäksi pienten työ- ja kansaneläkkeiden yhteensovittamista tulee uudistaa siten, että omavastuusuuden jälkeen työeläkkeen kasvu eurolla pienentää kansaneläkettä 40 sentillä nykyisen 50 sentin sijaan.

Hallituksen tulee myös alkaa valmistella takuu- ja kansaneläkkeen tuntuvampia korotuksia, jotka voitaisiin panna toimeen asteittain muutaman vuoden aikana. Tavoitteena tulee olla, ettei kenenkään kuukausittainen eläke jää alle 1 000 euron. Kansan- ja takuueläkkeiden indeksitarkistukset tulee jatkossa tehdä pysyvän lainsäädännön mukaisesti eli varmistaa, että pienimpiä eläkkeitä tarkistetaan joka vuosi vähintään hintatason muutosten mukaisesti. Pienempiin eläkkeisiin indeksin tulee vaikuttaa vain korottavasti.

Eläkkeen lisäksi myös muun muassa asumisen hinta, lääke- ja matkakorvausten taso sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut vaikuttavat eläkeläisten toimeentuloon. Vasemmistoliitto on johdonmukaisesti vastustanut hoidon laadun heikkenemiseen, asiakasmaksujen korotuksiin ja korvausten pienenemiseen johtavia leikkauksia sekä julkispalveluiden heikentämistä. Meidän vaihtoehdossamme palveluiden taso turvataan ja hinnat pidetään kohtuullisina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 250 000 000 euroa momentille 33.40.60 kansaneläkkeen korottamiseen 25 eurolla kuukaudessa.

Talousarvioaloite TAA 462/2018 vp

Helsingissä 28.9.2018

Aino-Kaisa Pekonen vas
Paavo Arhinmäki vas
Anna Kontula vas
Annika Lapintie vas
Matti Semi vas
Li Andersson vas
Kari Uotila vas
Katja Hänninen vas
Markus Mustajärvi vas
Hanna Sarkkinen vas
Silvia Modig vas